

شناخت
۵۳
نشست از سلسله نشستهای
مرکز پژوهشی میراث مکتوب
گل نوشته‌های پنجانشی
از دیدگاه اجتماعی و زبان‌شناسی

سید احمد محیط طباطبایی

را نیز به عهده داشت به پیشینه کشف گل نوشته‌ها و لوح‌ها و وضعیت کنونی آن پرداخت و گفت: این مسئله به کشفیات باستان‌شناسی که در آغاز قرن انجام شد در دوره پهلوی اول، سالهای بعد از ۱۳۱۰ توسط هیئت باستان‌شناسی مرکز شرق‌شناسی دانشگاه شیکاگو توسط گروه هرتسفلد بر می‌گردد و گفته شده تعداد این

الواح بدست آمده ۳۰۰۰۰ قطعه بوده که در ۵۰۰ صندوق به صورت امانت به آمریکا برده شد و در سال ۱۳۷۷ با آغاز فعالیت‌های دکتر ارفعی و پی‌گیری ایشان در مشخص نمودن تکلیف این الواح در دانشگاه شیکاگو تعدادی از آن الواح به ایران بازگشت، ولی متأسفانه بسیاری از آنها به دلایل متعددی هنوز بازنگشته است.

در ادامه دکتر عبدالمجید ارفعی که رساله دکتری خود را به عنوان «زمینه‌های جغرافیایی گل‌نشته‌های تخت جمشید» در دانشگاه شیکاگو گذرانده است، ضمن توضیح مراحل آماده سازی الواح برای بررسی و مطالعه به تاریخچه انتقال گل‌نشته‌ها به آمریکا اشاره کرد.

پنجاه و سومین نشست از سلسله نشست‌های مرکز پژوهشی میراث مکتوب با عنوان شناخت «گل نوشته‌های هخامنشی از دیدگاه اجتماعی و زبان‌شناسی» با سخنرانی عبدالمجید ارفعی، حسن رضایی باغ‌بیدی و سید احمد محیط طباطبایی و با حضور اساتیدی چون علی اشرف صادقی، ژاله آموزگار، و بدرالزمان قریب در روز دوشنبه دوم بهمن ماه در محل مرکز برگزار شد.

در ابتدا اکبر ایرانی رئیس مرکز ضمن خیر مقدم به حضار و اساتید، با اشاره به پیشینه تاریخی و تمدنی ایران گفت: این اولین نشستی است که به بررسی آثار به جای مانده‌ای می‌پردازد که به دوره قبل از وجود کاغذ و آثار مکتوب بر می‌گردد.

وی گفت: مدتهاست که بطور وسیع شاهد مطرح شدن بحث گل نوشته‌ها هستیم. آنچه برای ما به عنوان یک مرکز علمی - پژوهشی مطرح است، به رغم مباحث سیاسی پیرامون این قضیه که در جای خود قابل پیگیری است محتوای این گل نوشته‌هاست، که بار تاریخی و علمی، زبانی و فرهنگی و اجتماعی دارد و هویت تاریخی ما را تعیین می‌کند. پیشینه این آثار پیش از کاغذ و آثار مکتوب است و این اولین جلسه‌ای است که ما به این موضوع می‌پردازیم.

وی در ادامه عنوان کرد: با آثار به جای مانده و شواهد تاریخی مهم این امر محرز است که در بسیاری از آثار تاریخی که امروز بر جای مانده ردپای فرهنگ کهن ایران دیده می‌شود، ولی همواره این میراث کهن و فرهنگ دیرین مورد تاراج قرار گرفته است که این جریان تاراج تا به امروز ادامه دارد، به عنوان نمونه می‌توان به مسئله نام خلیج فارس اشاره کرد که به نام خلیج عرب معرفی می‌شود و حتی نام دانشمندان ایرانی را به عنوان غیر ایرانی معرفی می‌کنند.

سپس سید احمد محیط طباطبایی که مدیریت جلسه

وی همچنین گفت: بیشتر گل نبشته‌های هخامنشی متن سفرهای شاهان است و طبق بررسی‌های بعمل آمده می‌توان به این نتیجه رسید که شاه آن زمان بر خلاف تخت جمشید بیشتر در شوش بوده و از این رو می‌بایست شوش را پایتخت سیاسی و واقعی آن دوره معرفی کرد.

دکتر حسن رضایی باغ بیدی، مدیر گروه فرهنگ و زبان‌های باستانی دانشگاه تهران در ابتدای سخنان خود تاریخچه مختصری از زبان و خط ایلامی بیان کرد، و گفت:

بیشتر زبان و خط گل نبشته‌ها به زبان ایلامی است و الواح بر جای مانده از شوش و شهر سوخته که متعلق به سه هزار سال پیش از میلاد است به این زبان و خط می‌باشند که برای معاملات تجاری، امور شخصی و سیاسی و دینی به کار می‌رفته است.

دکتر رضائی باغ بیدی عنوان کرد: از طریق این الواح و گل نبشته‌ها می‌توان به نکات تاریخی بسیاری پی برد. سپس به عنوان نمونه سیر تطور و تبدیل تدریجی داد و ستد و حساب بصورت نقدی را بیان کرد. وی در پایان سخنان خود به چهار مکتب امریکایی، فرانسوی، روسی و ایتالیایی در بررسی الواح اشاره نمود. در پایان جلسه نیز به سئوالات حاضران پاسخ داده شد.

وی گفت: آرنه پوبل استاد بزرگ سومرشناسی اولین کسی بود که به رمزگشایی این الواح پرداخت. سپس افرادی چون ریچارد هلک، جرج کامرون و پی‌یر پرور به این کار پرداختند.

این لوح‌ها متعلق به دوران پادشاهی داریوش بزرگ (که نام وی در گل نبشته‌ها آمده و نیز کیبسه بودن سال ۲۲) از سال سیزدهم (۵۰۹ پ.م) تا پایان سال بیست و هشتم (۴۹۴ پ.م) بجز تنها یک متن ناقص از سال نهم (۵۱۳ پ.م) هستند که تاکنون شناخته شده‌اند.

وی اظهار داشت: تاکنون تعداد ۲۰۸۷ متن توسط هلک خوانده شده که همگی در کتاب وی با عنوان *Tablets of Persepolis Fortification* به چاپ رسیده است. از میان آنها تعداد ۷۴ گل نبشته توسط استاد پوبل، ۴۳ عدد توسط کامرون و ۱۳ عدد توسط پرور خوانده شده‌اند.

هلک از سال ۱۹۶۹ تا ۱۹۸۰ (زمان مرگش) ۲۵۸۶ گل نبشته را خوانده که از میان آنها ۳۳ متن را در شماره ۸ مجله DAFI به چاپ رسانده است. شادروان جرج کامرون نیز متن ۱۵۰ گل نبشته دیگر را که به ایران بازگردانده شده، خوانده بود که هرگز به چاپ نرسیدند. و اینجانب ۱۵۰ گل نبشته را دوباره خوانی کردم که همراه ۱۴ گل نبشته دیگر برای چاپ آماده شده است.

دکتر عبدالمجید ارقبی

